

Visie – Functies jeugdbescherming en jeugdreclassering

Jeugdhulpregio's Alkmaar, Gooi- en Vechtstreek, IJmond, Kop van Noord-Holland, West-Friesland en Zuid-Kennemerland

Versie 15 mei, 2018

Waar komen we vandaan?

De ervaringen van de zes¹ samenwerkende jeugdzorgregio's hebben laten zien dat in de eerste jaren na de decentralisatie (2015) zowel de gemeenten als de gecertificeerde instellingen zoekende waren naar hun rol binnen de nieuwe zorgstructuur. Voor de gemeenten was het een verkenningstocht met een voor hen nieuwe sector binnen de hulpverlening. Voor de gecertificeerde instellingen was het een enorme overgang van één (provinciale) financier/opdrachtgever naar tientallen financiers/opdrachtgevers, met allemaal hun eigen wensen en voorwaarden. Mede hierdoor is innovatie op de functies jeugdbescherming en jeugdreclassering beperkt op gang gekomen.

De evaluatie van de Jeugdwet² laat onder andere zien dat kwetsbare gezinnen met structureel complexe problemen vaak moeilijk worden bereikt. De samenwerking tussen instellingen op het gebied van veiligheid is verbeterd (o.a. de jeugdbeschermingstafels), maar het ontbreekt nog aan een gezamenlijkheid in de organisatie van werkprocessen en risicotaxaties. Ook komt naar voren dat de signalering door lokale teams goed wordt opgepakt maar dat het tijdig signaleren en oppakken van complexe problematiek met een verhoogd risico op onveiligheid minder goed verloopt. Deze punten worden ook herkend in de zes samenwerkende jeugdzorgregio's. Tevens wordt de inzet op het eigen netwerk gezien als aandachtspunt.

Door een verschuiving van een deel van het werkterrein van de gecertificeerde instellingen naar het voorveld, hebben de gecertificeerde instellingen zich de afgelopen jaren meer op de wettelijke taken en op de hardnekkige en zwaardere casuïstiek binnen het vrijwillig kader geconcentreerd, waarin onveiligheid en een bedreigde ontwikkeling van een jeugdige aan de orde zijn. De casuïstiek in het vrijwillig kader hoort echter thuis in het voorveld. Bij een dalend volume treedt dan ook een verzwaring van de taken op voor de casussen die nog overblijven en waarvoor jeugdbescherming geëigend is.

Om de zorg aan jeugdigen en gezinnen te verbeteren moeten er de komende jaren stappen worden gezet, zowel door de gemeenten (als opdrachtgever) en de lokale teams als door de gecertificeerde instellingen. Met deze gemeenschappelijke visie geven de zes samenwerkende jeugdzorgregio's een richting aan de ontwikkelopgave.

Waar willen we naar toe?

We willen dat jeugdigen die worden bedreigd in hun ontwikkeling eerder en beter worden beschermd. Ook willen we dat jeugdigen die in aanraking zijn geweest met justitie worden geholpen op het juiste pad te blijven. De veiligheid moet op een duurzame manier worden hersteld, zodat jeugdigen maar ook overige gezinsleden zich op een positieve manier (binnen hun mogelijkheden) kunnen ontwikkelen.

Professionals³ die (in het vrijwillig kader) betrokken zijn bij de zorg of begeleiding van jeugdigen moeten in staat zijn de risico's die de veiligheid en/of ontwikkeling van jeugdigen bedreigen te signaleren en weg te kunnen nemen. Lokale teams pakken casussen in het vrijwillig kader zelf op. Waar de ontwikkelingsbedreigingen ernstig zijn en/of ouders onvoldoende gemotiveerd kunnen

¹ Jeugdhulpregio's Alkmaar, Gooi- en Vechtstreek, IJmond, Kop van Noord-Holland, West-Friesland en Zuid-Kennemerland

² https://vng.nl/files/vng/20180131_eerste_evaluatie_jeugdwet_webversie.pdf

³ Lokaal team/eerstelijns jeugdhulp, onderwijs, huisarts, GGZ, Kinderdagverblijven

worden om hiermee aan de slag te gaan, kunnen lokale teams een aanvullend beroep doen op organisaties zoals Veilig Thuis (VT), de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) en de Gecertificeerde Instelling (GI) voor advies en consultatie. Tot slot kan de casus ingebracht worden bij de regionale Beschermingstafel/ het Schakeloverleg om te beoordelen of een kinderschermingsmaatregel noodzakelijk is.

In de veiligheidsketen zijn verschillende ontwikkelingen gaande. Van de gecertificeerde instellingen wordt verwacht dat zij aansluiten bij de algemene lijn van de regio's. De algemene lijn is een verschuiving van residentieel naar hulp in het gezin/netwerk zelf. Van de gecertificeerde instellingen wordt gevraagd actief opzoek te gaan naar innovatie en open te staan voor nieuwe inzichten in samenwerking met de lokale teams en de zorgaanbieders. In de veranderopgave hieronder worden daartoe mogelijkheden uitgewerkt.

De veranderopgave

De veranderopgave speelt zich af op verschillende onderdelen. De gemeente wilt toewerken naar de resultaten die hieronder worden benoemd. We onderscheiden resultaten op de functies JB en JR, de GI als organisatie (opdrachtnemer) en de gemeenten (opdrachtgever). Ondergenoemde resultaten krijgt nadere uitwerking in het programma van eisen en zal op termijn door contractmanagement gemonitord worden.

Resultaat functies JBJR

- Jeugdbeschermers moeten (samen met het gezin en andere professionals) een scherpe analyse maken van de onveilige opvoedingssituatie en hierbij de risico's identificeren/ benoemen, met daarop gebaseerde plannen van aanpak (volgens de principes van risico-gestuurde zorg)⁴;
- Jeugdbeschermers moeten actief en aantoonbaar⁵ investeren in het opbouwen en versterken van een netwerk van het gezin (en gezin voert waar mogelijk de regie);
- Jeugdbeschermers omschrijven duidelijk en voor het gezin zo concreet mogelijk wat er van een gezin wordt verwacht voordat een OTS kan worden beëindigd;
- Bij overdracht na beëindiging van een dwangmaatregel worden in een gezamenlijk gesprek met de jeugdbeschermers, de professional van de instelling waaraan de casus wordt overgedragen en het gezin afspraken gemaakt over hoe de bereikte resultaten kunnen worden geborgd⁶.

Resultaat gecertificeerde instellingen

- Gecertificeerde instellingen richten zich op de kerntaken; Ondertoezichtstelling Voogdij, Maatregel toezicht en begeleiding, Gedragsbeïnvloedende maatregel (advies), Gedragsbeïnvloedende maatregel (begeleiding), Intensieve trajectbegeleiding (Harde Kern), Intensieve trajectbegeleiding (Criem), Samenloop Jeugdbescherming / jeugdreclassering;
- Gecertificeerde instellingen activeren en faciliteren ouders/ opvoeders consequent bij het opstellen van een familiegroepsplan;
- Gecertificeerde instellingen werken samen met de lokale teams op casusniveau, waarbij zij hun expertise delen met de wijkteammedewerkers (voor, tijdens en na een maatregel);
- Gecertificeerde instellingen bieden aanvullende maatwerkdiensten, zodat afschaling naar de lokale teams soepeler verloopt;

⁴ https://vng.nl/files/vng/201605_visiedocument_gefaseerde_ketensamenwerkingvogtlander_van_arum_0.pdf

⁵ De resultaten daarvan worden in het dossier vermeld en gebruikt bij de overdracht na beëindiging van de maatregel.

⁶ Daarbij komen aan de orde: hoe verhouden de resultaten zich tot de aan het begin gestelde doelen, wat waren de geïnventariseerde risico's en hoe worden die beheerst, welke terugvalscenario's zijn afgesproken.

- Gecertificeerde instellingen gaan uit van maatwerk (en leveren niet alleen standaard producten);
- Gecertificeerde instellingen spannen zich in om de duur van trajecten te verkorten, zoveel thuis als mogelijk, zo intensief als nodig, zo kort als mogelijk;
- Gecertificeerde instellingen maken optimaal gebruik van alle vormen van ingekochte jeugdhulp, inclusief de vrij toegankelijke hulp;
- Gecertificeerde instellingen zijn transparant over de realisatie van de veranderopgave en over de ontwikkelingen in de organisatie en de sector.

Resultaat gemeente

- Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het inkopen van kwalitatief goede zorg, voldoende volume met een kostendekkend tarief. Gemeente stuurt op samenhang en diversiteit van dit aanbod. Daarnaast moet er voldoende capaciteit en expertise aanwezig zijn op het gebied van veiligheid;
- Gemeenten sturen op samenwerking en rolneming in de veiligheidsketen: (RVK, veiligheidshuis, Veilig Thuis, politie);
- Lokale teams consulteren op tijd een GI en betrekken hen bij complexe problematiek;
- Lokale teams signaleren tijdig en schalen complexe problematiek zo nodig tijdig op.